CZU 327(478)
DOI https://doi.org/10.52388/1812-2566.2024.1(100).03

SECURITATEA FRONTIEREI DE STAT A REPUBLICII MOLDOVA ÎN CONTEXTUL AGRESIUNII MILITARE A FEDERAŢII RUSE ASUPRA UCRAINEI

Svetlana CEBOTARI
Doctor habilitat în științe politice, profesor universitar, Universitatea de Stat din Moldova,
Academia Militară ,,Alexandru cel Bun" a Forțelor Armate, Chișinău, Republica Moldova
e-mail: *svetlana.cebotari11@gmail.com*
https://orcid.org/0009-0006-5789-6778

Valeriu LUNGU
Colonel PhD, lector, Academia ,,Ștefan cel Mare" a MAI,
Academia Militară ,,Alexandru cel Bun" a Forțelor Armate, Chișinău, Republica Moldova
e-mail: *valeriu.lungu@mai.gov.md*
https://orcid.org/0009-0001-6257-5438

Războiul declanșat de Federația Rusă împotriva Ucrainei tinde să devină cel mai important conflict militar de la finalul celui de-al Doilea Război Mondial. Războiul ruso-ucrainean nu este doar un război regional. În contextul agresiunii militare a Federației Ruse în Ucraina, asigurarea ,,securității frontierei" statului, actualmente, devine un imperativ al timpului. Prezența multiplelor probleme la frontiera Republicii Moldova necesită un efort suplimentar în asigurarea controlului frontierei. Asigurarea ,,securității și controlul frontierei" este funcția esențială a fiecărui stat. Prezentul articol scoate în relevanță principalele probleme prezente la frontiera Republicii Moldova. De asemenea, sunt reflectate problemele cu care se confruntă Republica Moldova în asigurarea propriilor frontiere în contextul agresiunii Rusiei în Ucraina.

Cuvinte-cheie: *Republica Moldova, securitatea frontierei, agresiune militară, migrațiune ilegală, trafic ilicit de droguri, trafic ilicit de arme.*

SECURITY OF THE STATE BORDER OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA ON THE MILITARY AGGRESSION OF THE RUSSIAN FEDERATION AGAINST UKRAINE

The war launched by the Russian Federation against Ukraine is shaping up to be the most important military conflict since the end of World War II. The Russian-Ukrainian war is not just a regional war. In the context of the military aggression of the Russian Federation in Ukraine, ensuring the "border security" of the state currently becomes an imperative of the time. The presence of multiple problems at the border of the Republic of Moldova requires an additional effort to ensure border control. Ensuring "security and border control" is the essential function of every state. This article highlights the main problems present at the border of the Republic of Moldova. The problems faced by the Republic of Moldova in securing its own borders in the context of Russia's aggression in Ukraine are also reflected.

Keywords: *Republic of Moldova, border security, military aggression, illegal migration, illicit drug trafficking, illicit arms trafficking.*

LA SÉCURITÉ DE LA FRONTIÈRE D'ÉTAT DE LA RÉPUBLIQUE DE MOLDOVA DANS LE CONTEXTE DE L'AGRESSION MILITAIRE DE LA FÉDÉRATION DE RUSSIE CONTRE L'UKRAINE

La guerre lancée par la Fédération de Russie contre l'Ukraine s'annonce comme le conflit militaire le plus important depuis la fin de la Seconde Guerre mondiale. La guerre russo-ukrainienne n'est pas seulement une guerre régionale. Dans le contexte de l'agression militaire de la Fédération de Russie en Ukraine, assurer la « sécurité des frontières » de l'État devient aujourd'hui un impératif de l'époque. La présence de multiples problèmes à la frontière de la République de Moldova nécessite un effort supplémentaire pour assurer le contrôle des frontières. Assurer « la sécurité et le contrôle des frontières » est la fonction essentielle de tout État. Cet article met en lumière les principaux problèmes présents à la frontière de la République de Moldova. Les problèmes rencontrés par la République de Moldova pour sécuriser ses propres frontières dans le contexte de l'agression russe en Ukraine sont également reflétés.

Mots-clés: *République de Moldova, sécurité des frontières, agression militaire, migration illégale, trafic illicite d'armes.*

БЕЗОПАСНОСТЬ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ГРАНИЦЫ РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА В УСЛОВИЯХ ВОЕННОЙ АГРЕССИИ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ ПРОТИВ УКРАИНЫ

Война, развязанная Российской Федерацией против Украины, объявлена самым важным военным конфликтом со времен окончания Второй мировой войны. Русско-украинская война не является просто региональной войной. В контексте военной агрессии Российской Федерации в Украине мы обеспечиваем «безопасность границ» государства. Наличие многочисленных проблем на границе Республики Молдова требует дополнительных усилий по обеспечению пограничного контроля. Гарантией «безопасности и контроля границ» является важной функцией всего государства. Данная статья проливает свет на основные проблемы, существующие на границе Республики Молдова. Также отражены проблемы, с которыми столкнулась наша страна при обеспечении безопасности собственных границ в условиях российской агрессии в Украине.

Ключевые слова: *Республика Молдова, безопасность границ, военная агрессия, нелегальная миграция, незаконный оборот наркотиков, незаконный оборот оружия.*

Introducere

Războiul declanșat de Federația Rusă împotriva Ucrainei tinde să devină cel mai important conflict militar de la finalul celui de-al Doilea Război Mondial. Războiul ruso-ucrainean nu este doar un război regional. Este războiul care marchează o ruptură în relațiile dintre Rusia și Occident, război care va avea repercusiuni profunde atât pentru întreaga lume, cât și pentru Europa, inclusiv Republica Moldova.

Orice război, în special de această intensitate, la care asistăm în Ucraina, este de regulă un element de schimbare politico-militară și economico-socială, care condiționează schimbări și pe dimensiunea securității. Pentru o mai bună comprehensiune a impactului războiului din Ucraina asupra Republicii Moldova, apare necesitatea de a scoate în relevanță principalele aspecte prezente. Desigur, ținând cont de magnitudinea subiectului, nu pretindem să acoperim multitudinea aspectelor implicate, dar vom puncta cele mai importante momente.

Astfel, în scopul elaborării prezentei cercetări cu referire la „securitatea frontierei de stat a Republicii Moldova în contextul agresiunii militare a Federației Ruse asupra Ucrainei", cât și în scopul reliefării principalelor probleme prezente la frontiera Republicii Moldova, am apelat la utilizarea unui set de metode general-specifice de cercetare, precum: metoda analizei și deducției, metoda comparației, metoda web grafică.

Metoda analizei și deducției a permis examinarea notelor informative din perioada anilor 2022-2023 ale Inspectoratului General al Poliției de Frontieră al Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova.

Ținând cont de faptul că în literatura științifică din Republica Moldova încă nu există cercetări complexe cu referire la securitatea frontierei, în special cu referire la problemele existente la frontierele Republicii Moldova, s-a recurs la utilizarea *metodei webo- grafice*, care ne-a oferit posibilitatea să examinăm subiectul suspus cercetării la nivel teoretic şi practic din principalele surse publicate pe siturile de internet, făcând posibilă o mai bună înţelegere a problemei cercetate.

Emergența războiului din Ucraina, condiționat de invazia Federației Ruse a readus pe masa de discuții problema cu referire la **„**securitatea frontierei de stat a Republicii Moldova în contextul agresiunii militare a Federaţii Ruse asupra Ucrainei". Recurgerea la utilizarea *metodei istorice* a făcut posibilă analiza condițiilor specifice și a schimbărilor care au loc la frontiera Republicii Moldova. Metoda istorică a asigurat efectuarea analizei din perspectiva evoluției istorice a problemei cu referire la „securitatea frontierei" Republicii Moldova, în special a problemelor condiționate de războiul ruso-ucrainean.

Identificări conceptual-teoretice ale fenomenului „securitatea frontierei"

Deși în literatura de specialitate sunt efectuate o mulțime de cercetări cu referire la securitate în general, „securitatea frontierei" rămâne a fi un subiect mai puțin studiat și din cauza că i s-a acordat o atenție modestă. Indiferent cât de des este folosit termenul de „securitatea frontierei" în discursurile academice și în limbajul cotidian, în literatura de specialitate din străinătate, dar și în cea din Republica Moldova, nu există cercetări substanțiale cu referire la definirea acestui concept. Cu toate acestea, „securitatea frontierei" continuă să fie un subiect de dezbatere publică și legislativă atât în Statele Unite ale Americii (SUA), cât și în spațiul Uniunii Europene (UE). Atacurile teroriste din 11 septembrie 2001, au condiționat apariția a numeroase discuții controverse cu referire la sensul și interpretarea fenomenului „ securității frontierei" [10]. Problemele de securitate în general, cât și cele ce vizează „securitatea frontierelor", în particular, sunt chestiuni strategice, fundamentale și vitale. Securitatea frontierei este o cunoaștere și o practică de lungă durată care a fost realizată atât în centru cât și la periferie, din vechile orașe state, trecând prin imperii și civilizații de altădată, către statele naționale moderne [3].

O încercare de a conceptualiza fenomenul de „securitatea frontierei" a fost dezvoltată de G. Willis. Astfel, Willis consideră „securitatea frontierei" drept fundament pentru măsurarea livrării de securitate. El definește „securitatea frontierei" drept „un efort de control" ... scopul căruia este cel de a reduce ilegalitatea fluxurilor ilegale și nu limitarea (în mod nejustificat) a fluxurilor legale" . Pentru Willis „fluxul ilegal" înseamnă circulația de intrare și ieșire a drogurilor ilegale, a migranților și persoanelor ilegale, a materialelor și armelor care prezintă amenințări la adresa statului. Decizia de a trece ilegal o frontieră este influențată de mulți factori, inclusiv situații, motivații, percepții și condiții prealabile, atât ale persoanelor care traversează frontiera, cât și ale contrabandiștilor. Acești factori sunt exogeni eforturilor de securitate a frontierei și determină „fluxul potențial" – numărul de oameni sau cantitatea de material care intenționează a trece ilegal frontiera. Acest număr poate fi schimbat prin eforturile de asigurare a securității la frontieră concentrate pe descurajare [10].

Analizând fenomenul „securității frontierei", R. Hokovsky consideră că termenul „securitatea frontierei" poate fi analizat prin prisma a două sensuri distincte: prima semnificație se referă la un domeniu

de politică – un domeniu al cadrului politicii publice și a activităților, inclusiv a controalelor la frontieră, verificările și supravegherea frontierei. Al doilea sens se referă la un obiectiv de politică care urmărește să atingă un anumit nivel de securitate prin activități de frontieră: să elimine amenințările la adresa securității, care ar putea apărea din cauza lipsei sau a deficiențelor în sistemul de securitate a frontierei [ibidem]. Teze similare cu cele înaintate de către R. Hokovsky sunt înaintate și de către cercetătorii R. Wasem, J. Lake, L. Seghetti, J. Monke și S. Vina [20].

În același context se înscriu și tezele înaintate de către H. Willis, Joel B. Predd, P. Davis și W. P. Brown . „ Securitatea frontierei", conform …reprezintă activitățile cu referire la controale, verificările și supravegherea frontierei statului [19].

Pentru cercetătorii G. Hale și C. Marcotte „securitatea frontierei" este menită să reglementeze migrația, să îmbunătățească eficiența gestionării traficului transfrontalier, să asigure respectarea acordurilor comerciale și a reglementărilor aferente, precum și combaterea activităților criminale [6], iar pentru K. Côté-Boucher „securitatea frontierei" reprezintă limitarea unei serie de mișcări pe care le desemnează ca fiind amenințătoare (de exemplu, refugiați, migranți fără acte, traficul de droguri) [9]. După cum afirmă T. Stein, securitatea frontierei este înțeleasă în prezent ca procesul prin care separarea dintre statele-națiune este protejat împotriva amenințărilor externe [18].

O definiție oficială a „securității frontierei " nu există, dar, în general poate fi înțeleasă ca procesul de identificare a amenințărilor și de preluare a măsurilor de protecție împotriva acestora. În plus, securitatea frontierei este greu de definit, însă poate fi considerat controlul granițelor teritoriale.

Principalele provocări la adresa securității Republicii Moldova

Pentru o mai bună comprehensiune a situației existente la frontiera Republicii Moldova, în special în condițiile prezenței în imediata vecinătate a unui război în fază activă, apare necesitatea de a determina principalele provocări care survin la adresa securității țării, în special pe segmentul moldo-ucrainean. În acest context, pentru a oferi un tablou integru a situației și problemelor existente la frontiera moldo-ucraineană, este necesar de a apela la datele Inspectoratului General al Poliției de Frontieră al Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova**.** Efectele crizei din Ucraina au condiționat o serie de probleme la frontiera șării [16]. Astfel, printre principalele probleme pot fi evidențiate:

Migrație ilegală

Războiul din Ucraina a provocat deplasări substanțiale de persoane atât în interiorul Republicii Moldova, cât și în întreaga regiune învecinată. În contextul situației din regiune, conform declarațiilor șefului Serviciului Vamal (SV), Igor Talmazan, de la începutul războiului a crescut numărul persoanelor care au intrat pe teritoriul Republicii Moldova din Ucraina aproximativ cu 50 % [4]. De asemenea, potrivit datelor statistice oferite de către Inspectoratul General al Poliției de Frontieră (IGPF) în anul 2023, au fost documentate 9 665 de persoane pentru tentativa/ trecerea ilegală a frontierei de stat cu scop de migrare ilegală, înregistrând o creștere de peste 50% comparativ cu anul 2022 [16], când au fost documentate 6 660 persoane, dintre care 2.472 cetățeni pe segmentul de frontieră moldo-ucrainean cu scop de migrare, iar în punctele de trecere a frontierei de stat pe segmentul de frontieră moldo-român, pe sensul de ieșire din Republica Moldova au fost înregistrați 3.545 cetățenii ucraineni, care nu aveau intrare legală [13]. Formele prin care s-a manifestat acest fenomen la frontiera de stat au fost:

• trecerea ilegală a frontierei pe sectorul „verde" de frontieră;

• intrarea ilegală în RM pe sectorul „verde" de frontieră moldo-ucrainean, având asupra sa acte va-

labile și ieșirea din RM pe segmentul moldo-român în baza actelor valabile;

• trecerea frontierei prin PTF, în baza actelor false/falsificate, străine;

• tentativa de ieșire/intrare din/în RM prin PTF ascunși în mijloace de transport.

Segmentul de frontieră moldo-ucrainean este caracterizat de trecerile ilegale efectuate de cetățenii ucraineni. De asemenea, pe segmentul de frontieră aero- și moldo-român au fost înregistrate tentative de încălcare a frontierei de stat din partea cetățenilor străini non-regionali care au avut ca scop migrarea ilegală spre UE, tranzitând Republica Moldova [16]. În acest context, este de menționat faptul că se înregistrează o creștere a fenomenului migrației ilegale în baza actelor false/falsificate de către cetățenii Turcia, India, Maroc, Nepal, Irak ș.a. În general, în anul 2022, în punctele de trecere a frontierei de stat au fost documentați 85 cetățeni străini care la controlul de frontieră sau legitimat cu acte false/falsificate sau le dețineau ascunse, cu scop de migrare ilegală în spațiul integraționist european [14]. Tendința de creștere a fenomenului migrației ilegale din partea cetățenilor non regionali la frontiera Republicii Moldova este influențată de un șir factori, precum:

a) Proximitatea geografică. Republica Moldova are frontieră cu România - porți de intrare în Uniunea Europeană. Acest lucru face ca Republica Moldova să fie o destinație atractivă pentru unii migranți ilegali care își doresc să ajungă în UE;

b) Politica de vize a Republicii Moldova. Posibilitatea de a obține viza electronică pentru Republica Moldova aplicând în baza unor documente false/falsificate. Costurile pentru obținerea vizei de muncă și a permisului de ședere în Republica Moldova sunt relativ scăzute, fiind o opțiune atractivă pentru migranți. Astfel, toți cetățeni străini documentați pentru tentativa de trecere ilegală a frontierei de stat pe segmentul de frontieră moldo-român, au intrat în Republica Moldova în baza vizelor valabile de tip C și D.

c) Conflictul din Ucraina, care a determinat mulți migranți să își schimbe ruta, trecând prin Republica Moldova pentru a ajunge în UE. Până la începerea conflictului, Ucraina se afla în topul țărilor de tranzit spre UE de pe ruta de Est;

d) Situația migrațională tensionată în Turcia, a făcut ca Republica Moldova să devină principalul stat de tranzit pentru migrația ilegală din Orientul Mijlociu spre UE.

Traficul ilicit de țigări şi produse din tutun

Pe fundalul războiului din Ucraina a crescut fenomenul de contrabandă: traficul de mărfuri, de persoane și unități de transport [17]. Conform studiului efectuat de experţii Institutului pentru Dezvoltare şi Iniţiative Sociale „Viitorul" an de an, comerţul ilegal cu produse de tutun este în creștere. Cea mai gravă situaţie este în cazul produselor de narghilea şi a ţigărilor electronice vândute la negru, la colţuri de stradă sau pe Internet. Serviciul vamal susţine însă că traficul cu produse de tutun este in scădere și se fac tot mai multe capturi. Studiul a fost făcut în urma analizei a trei cercetări de piață, a interviurilor cu agenții economici din domeniul și a analizei comparative a datelor privind încasările bugetare și corelarea lor cu politica bugetar fiscală. Veaceslav Ionită sustine că în anul 2023, piața ilegală a produselor de tutun a atins cota de 12,3%, aproape dublu față de media anuală din 2022 și de 3,3 ori mai mult față de anul 2021, când comerțul ilicit cu produse de tutun a fost de 3,7%, lucru care duce la pierderii insemnate la bugetul național [12].

Traficul ilegal cu țigări continuă să fie una dintre principalele manifestări ale criminalității frontaliere care afectează frontiera Republicii Moldova. Factorii care alimentează fenomenul de trafic ilicit de țigări sunt diferența de prețuri din regiune și cererea constantă din partea complicilor. Pe parcursul anului

2022, de către Poliția de Frontieră a Republicii Moldova au fost înregistrate 94 cazuri de trafic ilicit de țigări cu capturarea a cca 380 mii pachete de țigarete și 420 kg de tutun pentru narghilea. În comparație cu anul 2021, numărul de cazuri înregistrate s-a majorat cu 11%, iar cantitatea totală a țigărilor capturate a crescut de 6 ori. Spre deosebire de anul 2022, pe parcursul anului 2023, au fost înregistrate 55 cazuri de trafic ilicit de țigări cu capturarea a peste 56 mii pachete de țigări și 320 kg de tutun pentru narghilea [14]. Creșterea indicatorului privind volumul de țigări capturate a fost caracteristică pentru toate segmentele de frontieră. Pe segmentul de *frontieră moldo-român*, cantitatea de țigări depistată a crescut de 3 ori, pe segmentul *aerian* – cu 65%, iar pe segmentul *moldo-ucrainean* – de 19 ori [13].

Republica Moldova, situată în apropierea geografică a frontierei Uniunii Europene, resimte la frontiera de stat presiuni ale criminalității organizate transfrontaliere, iar traficul ilicit de țigări reprezintă una dintre principalele manifestări ale criminalității la frontiera de stat. Unul dintre factorii majori care contribuie asupra acestui fenomen este diferența în sarcina fiscală impusă produselor din tutun între statele membre ale Uniunii Europene și Republica Moldova. Acest factor este considerat a fi principalul stimulent pentru menținerea în continuare a traficului ilicit cu țigări la frontiera de stat [14].

Traficul ilicit de alcool și produse alcoolice

Analiza circulației ilegale a produselor alcoolice, în interiorul țării și în zona de frontieră, relevă faptul că fenomenul are un caracter regional, la ieșire din țară, preponderent pe sectorul de frontieră moldo-ucrainean. Pe segmentul verde al frontierei, se constată o scădere semnificativă a numărului de cazuri înregistrate și a cantității de alcool ridicate. Diminuarea cazurilor de trafic ilicit de alcool și scăderea cantității de alcool depistate, în mare parte, „se datorează" conflictului militar din Ucraina. Cu toate acestea, riscul de trafic ilicit cu alcool și produse alcoolice continuă să persiste la frontiera de stat [13].

Traficul de substanțe narcotice, psihotrope și a precursorilor

Conform Raportului Naţional privind Consumul și Traficul Ilicit de Droguri, în Republica Moldova pentru anul 2022 se atestă o creștere a infracțiunilor legate de droguri. Analiza împărțirii zonale a drogurilor traficate, denotă faptul că în raioanele din zona centrală a țării este documentat traficul sporit cu etnobotanice, marihuana, amphetamine. Zona de centru se clasează pe primele poziții în ceea ce privește traficul cu etnobotanice și marihuană, urmată de zona de nord, iar în zona de sud prevalează consumul de marihuană și plante de cânepă. Cele mai multe cazuri documentate sunt cazurile de trafic cu substanțe etnobotanice, urmate de marihuană, amfetamină fiind înregistrate în mediul urban. Infracțiunilor legate de droguri sunt săvârșite de persoanele, care sunt la prima abatere de acest gen, care nu sunt angajate în câmpul muncii dar și cele cu antecedente penale la momentul săvârșirii infracțiunii. Ca urmare a analizei a tuturor tipurilor de *substanțe narcotice, psihotrope* reținute în circuitul ilegal, ponderea cazurilor constituie- 71,4% în anul 2022 din totalul infracțiunilor legate de droguri. Astfel, din circuitul ilegal au fost ridicate droguri precum: Marijuana- 5 kg 720 gr, Ulei de cannabis-12 mg, Timbre LSD - 788 doze, Hașiș - 601 gr, PVP – 15 kg 912 gr, Mephedrone – 2 kg 167 gr,Metadonă – 202 gr, Amfetamină – 2 kg 043 gr, Pastile Extasy – 5 497 pastile, MDMA praf – 176 gr, Heroină – 1 gr, Cocaină – 611 gr, SUBUTEX 306 pastile, Fluoxetin 11 pastile, Ciuperci cu efect stupefiant - 155 gr, Ciuperci cu efect stupefiant în ciocolată 1200 gr, Tetrahidrocannabinol în țigări electronice 45 bucăți. În acest context se înscriu și capturile: paie de mac (2kg512gr în anul 2022), plante de cânepă (19994 plante), PVP (37kg615gr

în anul 2022), Etnobotanice (5kg 379gr în 2022), metadonă (47,179gr). Totodată se atestă o scădere a capturilor precum: amfetamine (de la 1kg 282gr în a.2021 la 1kg 153gr în a.2022), marihuană(de la 104kg în a.2021 la 90kg în a.2022), plante de mac (de la 7984 plante în a.2021 la 3885 plante în a.2022), heroină (de la 218kg493gr în a.2021 la 2 kg 0,31gr în a.2022), LSD (de la 1479 timbre în a.2021 la 946 timbre în a.2022) [5].

Conform datelor oferite de către subdiviziunile Poliției de Frontieră a Republicii Moldova, pe parcursul anului 2022, au fost înregistrate 13 cazuri de trafic ilicit de droguri cu depistarea a circa 31,4 kg de droguri. Cazurile înregistrate în perioada analizată au avut loc la frontiera de stat și în interiorul țării[14].

Comparativ cu anul 2022, în anul 2023 se constată o creștere a numărului de cazuri înregistrate cu 64% și descreștere a cantității depistate de 6 ori. Astfel, pe parcursul anului 2023, subdiviziunile IGPF au înregistrat 23 cazuri de trafic ilicit de droguri cu depistarea a 2,38 kg de droguri și 103 de pastile cu conținut stupefiant. Conform informațiilor analizate, segmentul de frontieră moldo-ucrainean are cea mai mare pondere a cazurilor, reprezentând 52% din numărul total de cazuri înregistrate, fiind urmat de segmentul de frontieră moldo-român - 43% [16].

Astfel, războiul din Ucraina continuă să influențeze modul de operare în procesul de transportare și comercializare ilegală a drogurilor. În prezent, se atestă o diminuare a rolului Republicii Moldova în calitate de țară de tranzit pentru droguri grele (cocaină, heroină etc.), cu destinația către Federația Rusă și UE, iar o bună parte dintre rutele de trafic au fost înghețate. În schimb, odată cu închiderea pieței din Federația Rusă s-au deschis noi căi de aducere a drogurilor sintetice pe piața Moldovei cât și cu tranzit spre UE din Ucraina unde sunt plasate cele mai mari laboratoare de acest fel din Europa de Est.

Trafic ilicit de armament și muniții

În contextul războiului ruso-ucrainean, pericolul ca în Republica Moldova să fie aduse ilegal arme din Ucraina este unul destul de ridicat. Deși frontiera Republicii Moldova cu Ucraina este foarte bine păzită de autoritățile ucrainene pentru că în regiunea Transnistreană se află un contingent de militari ruși, armele ar putea intra din țara vecină atât prin intermediul grupurilor criminale, cât și a refugiaților ucraineni. De asemenea, există posibilitatea ca din partea Ucrainei să se facă trafic de armament. În primele zile ale războiului fluxul de refugiați a fost mult mai mare decât capacitatea de control a IGPF și polițiștii de frontieră din Ucraina. Potrivit Poliției de Frontieră, oamenii legii au verificat strict persoanele din Ucraina care au intrat în Republica Moldova [7].

Astfel, conform declarațiilor pentru Radio Moldova reprezentanții Poliției de Frontieră, în contextul războiului ruso-ucrainean, numărul de arme depistate ilicit la granița dintre Republica Moldova și Ucraina a crescut de 4 ori comparativ cu anul 2021. Potrivit Inspectoratului Național de Securitate Publică, probabilitatea ca în țara noastră să ajungă arme în mod ilicit din Ucraina este foarte mare. Experții în securitate cred că munițiile pot ajunge atât prin intermediul grupurilor criminale cât și a refugiaților ucraineni. Războiul din Ucraina, potrivit șefului direcției Supraveghere a frontierei de stat, Ruslan Galușca, a influențat situația criminogenă la frontiera de stat a Republicii Moldova cu țara vecină, iar munițiile pot ajunge în țara noastră atât prin intermediul canalelor criminale cât și prin alte căi. Un alt factor care a contribuit la creșterea numărului de arme pătrunse ilicit pe teritoriul țării a fost condiționat de faptul că în primele zile de război, procedura de verificare a refugiaților ucraineni a fost simplificată. De asemenea, în primele zile ale războiului fluxul de refugiați a fost mult mai

mare decât capacitatea de control a IGPF și poliției de frontieră din Ucraina [8].

În contextul analizei situației prezente la frontiera Republicii Moldova, conform datelor oferite de către subdiviziunile PF, pe parcursul anului 2022 au fost înregistrate 84 cazuri de trafic ilicit de armament și muniții cu depistarea a 39 arme și 2848 cartușe. Majoritatea cazurilor înregistrate în perioada analizată au avut loc pe segmentul de frontieră moldo-ucrainean, cu implicarea refugiaților din Ucraina. Analiza informațiilor acumulate denotă că pe teritoriul Republicii Moldova nu operează grupări infracționale specializate direct în contrabandă cu arme și muniții. De regulă, asemenea „afaceri" reprezintă activități conexe la alte acțiuni infracționale (trafic de ființe umane, migrație ilegală, contrabanda cu produse de tutungerie etc.) desfășurate de persoane sau grupuri criminale organizate [13]. Spre deosebire de anul 2022, pe parcursul anului 2023, au fost înregistrate 81 cazuri de trafic ilicit de armament și muniții cu depistarea a 26 arme și 1470 cartușe. Astfel, comparativ cu anul 2022, constatăm o descreștere a numărului de cazuri înregistrate – cu 4%, a numărului de arme depistate – cu 33% și a numărului de muniții ridicate – cu 48% [16]. Prin urmare, se observă că tendința privind traficul ilicit de armament și muniții pe segmentul moldo-ucrainean este în scădere, cu toate că acțiunile militare pe teritoriul Ucrainei continuă. Aceasta se datorează faptului că oamenii legii verifică strict persoanele care vin din Ucraina în Republica Moldova, iar reprezentanții Ministerului Afacerilor Interne, sunt într-o permanentă colaborare cu Interpol, autoritățile de la Kiev și București pentru a putea combate traficul ilicit de arme.

Traficul ilicit cu mijloace de transport

Un alt tip de infracțiuni prezent la frontierele Republicii Moldova vizează traficul ilicit de mijloace de transport, o activitate infracțională pe direcția din Vest spre Est. Datorită cererii pe pieţele din ţările estice, factorul principal, reprezentând decalajul de prețuri în statele UE și statele Europei de Est, la frontierele Republicii Moldova este prezent traficul ilicit de mijloace de transport. Astfel, în anul 2022, la frontiera de stat au fost documentate 28 cazuri de trafic ilicit de mijloace de transport, în partea ce ține de certificatele de înmatriculare false/falsificate și modificarea neautorizată a elementelor de identificare ale mijloacelor de transport. În comparație cu anul 2021, numărul de cazuri s-a majorat cu 17%. Segmentul de frontieră moldo-român deține ponderea cea mai mare, de 64% din numărul total de cazuri. Tendința de majorare a numărului de cazuri a fost înregistrată pentru toate segmentele de frontieră. Încălcări au fost depistate la mijloacele de transport înmatriculate în Republica Moldova, România, Ucraina, Turcia, Regatul Unit și Bulgaria [ibidem].

Traficul ilicit de mărfuri și bunuri

Traficul ilicit de mărfuri/bunuri peste frontiera de stat este, de fapt, unul din cele mai răspândite, motivate, complexe și diverse fenomene negative. Obiectul contravenției îl constituie (articole vestimentare, piese auto, produse alimentare, țigări electronice, electrocasnice, tv, tablete, telefoane mobile, produse cosmetice, încălțăminte, pompe electrice, motoferăstraie, lenjerie de pat, mărfuri de larg consum ș.a.). Valoarea în vamă a mărfurilor depistate se estimează la circa 23,2 milioane de lei. Totodată, în perioada de referință au fost adoptate 454 decizii de sancționare, valoarea amenzilor aplicate este de 3,1 milioane de lei, iar suma amenzii încasate este de peste 839 mii lei. Concomitent, Secția Echipe Mobile a Serviciului Vamal a transmis către Serviciul Fiscal de Stat 147 loturi de marfă anterior reținute, în valoare de 8,8 milioane de lei [15].

În anul 2022, de către Poliția de Frontieră au fost înregistrate 66 incidente referitoare la traficul ilegal de mărfuri/bunuri, comparativ cu 77 incidente înregistrate în anul 202, ceea ce constituie o

scădere cu 14%. Majorarea numărului de cazuri a fost caracteristică segmentului de frontieră aerian. În mare parte, cazurile de trafic ilegal de mărfuri/ bunuri au fost înregistrate în punctele de trecere a frontierei de stat. Analiza informației după direcția fluxurilor, indică faptul că numărul incidentelor înregistrate pe direcția de ieșire din țară prevalează asupra celor înregistrate pe direcția de intrare, constituind circa 65% din totalul cazurilor [14]. Pe parcursul anului 2023, de către Poliția de Frontieră au fost înregistrate 96 incidente referitoare la traficul ilegal de mărfuri, comparativ cu 73 incidente înregistrate în perioada similară a anului precedent, ceea ce constituie o majorare cu 32%. Numărul total de incidente a crescut în contextul conflictului armat din Ucraina. Segmentul de frontieră aero deține ponderea cea mai mare a tentativelor de trafic ilicit de mărfuri, 47% din numărul total de cazuri depistate, urmat de segmentul moldo-ucrainean, cu 43%. Totodată, e de menționat faptul că numărul incidentelor, legate de traficul ilicit de mărfuri, au fost înregistrate atât pe direcția de intrare în țară (49%), cât și pe direcția ieșire din RM (51%) [16]. Astfel, de la începutul invaziei ruse în Ucraina, Republica Moldova s-a confruntat cu o serie de provocări la adresa securității naționale [1].

Operațiuni de combatere a criminalității la frontiera de stat

Astfel, în scopul combaterii criminalității prezente la frontiera de stat, Inspectoratul General al Poliției de Frontieră organizează, desfășoară și participă la un șir de operațiuni/exerciții de frontieră. Printre cele mai relevante operațiuni pot fi enumerate:

1. OPSON XII – operațiune axată pe depistarea, stoparea, combaterea traficului ilicit a produselor alimentare și băuturilor contrafăcute.

2. DANUBE-VIII - combaterea criminalității transfrontaliere, în special a traficului de migranți, a traficului de persoane și a fraudei cu documente asociate la anumite puncte de control la frontierele de est și sud-est ale UE.

3. HOTSPOT-II - prevenirea, depistarea și stoparea eventualelor mișcări teroriste și a migrației ilegale. Exercitarea verificării datelor biometrice (amprente digitale și imagini faciale), colectate de la persoane suspecte, în bazele de date INTERPOL, în timp real și la fața locului, cu ajutorul dispozitivelor speciale în scopul identificării potențialilor teroriști, afiliați ai acestora și facilitatorilor migrației ilegale.

4. JAD Mobile 6 - prevenirea, detectarea și combaterea infracțiunilor legate de autovehicule (vehiculele de pasageri, camioanele, piesele auto, mașinile agricole, ambarcațiunile, motoarele de la bord), precum și pe combaterea traficului ilicit de persoane și migrația ilegală (în legătură cu infracțiunile legate de autovehicule.

5. JAD FINESTRA III - combaterea criminalității transfrontaliere, cu accent pe migrație ilegală, trafic de persoane, arme de foc, droguri, contrabanda cu produse accizabile, în special tutun, țigări, alcool și ulei mineral.

6. SEE JAD 2023 - combaterea criminalității transfrontaliere, migrație ilegală, trafic de persoane, arme de foc, droguri, contrabanda cu produse accizabile[13].

De asemenea, în scopul combaterii criminalității prezente la frontiera de stat, Inspectoratul General al Poliției de Frontieră recurge la desfășurarea unor operațiuni inter-instituționale. Printre principalele operațiuni inter-instituționale, pot fi menționate:

1. RADIUS - identificarea și documentarea conducătorilor de autovehicule înmatriculate în alte state, care au admis derogări de la prevederile Regulamentului circulației rutiere pe teritoriul Republicii Moldova și depistarea, documentarea conducătorilor mijloacelor de transport pentru care nu a fost achitată vinieta.

2. CONCORDIA 2023 - creșterea gradului securității frontaliere prin combaterea fenomenelor

infracționale transfrontaliere axându-se pe contracararea migrației ilegale; combaterea traficului ilicit de mărfuri și bunuri transfrontalier

3. CĂUTARE - depistarea și reținerea infractorilor aflați în căutare, care se eschivează de la urmărirea penală și executarea sancțiunilor de drept penal.

2. ATOM - contracararea traficului ilicit a materialelor radioactive, nucleare, chimice și toxice la frontiera de stat [13].

Concluzii

Evenimentele din Ucraina au demonstrat în cel mai elocvent mod că este periculos să credem că epoca războaielor a trecut definitiv, iar conflictele militare în regiune sunt imposibile. Anexarea Crimeii de către Federația Rusă și agresiunea ce a urmat în estul Ucrainei au schimbat percepţiile de securitate regională în Europa. Întregul sistem european de securitate, bazat pe inviolabilitatea frontierelor, neimplicarea în afacerile interne ale statelor și respectarea normelor dreptului internaţional, a fost zdruncinat și compromis. Consecinţele acestor acţiuni sunt încă greu de contabilizat și evaluat, însă, cu certitudine, atât sistemul european de securitate cât și sistemele de securitate naţională ale statelor europene urmează să fie supuse unor reevaluări și redefiniri [2].

Astfel, analizând „securitatea frontiere" putem afirma că ideea de securitate a frontierei este o noțiune care continuă să fie un subiect de interes pentru mulți cercetători. „Securitatea frontierei" este un concept care este în proces de definitivare. Reieșind din tezele înaintate, „securitatea frontierei" reprezintă controlul , verificarea frontierei. Ea asigură că nici o persoană sau mărfuri nu au voie să intre în frontierele teritoriale, inclusiv în apele teritoriale ale unui stat, fără permisiunea oficială a statului(lor) respectiv.

„Securitatea frontierei" în contextul agresiunii militare a Federației Ruse în Ucraina actualmente, devine un imperativ al timpului. Prezența multiplelor probleme necesită un efort suplimentar în asigurarea controlului frontierei. Asigurarea „securității și controlul frontierei" este funcția esențială a fiecărui stat. Deoarece orice stat este obligat să-și protejeze frontierele (teritoriul), este la fel de responsabil să asigure securitatea la frontierele sale pentru a nu permite imigrația ilegală, traficul ilegal de persoane, droguri, traficul de arme, contrabanda etc.

În contextul în care suntem în imediata vecinătate a unei zone unde există un război activ, Republica Moldova, în scopul îmbunătățirii mecanismelor de asigurare a securității frontierei, trebuie să intensifice măsurile privind controlul acesteia, inclusiv să intensifice colaborarea cu statele vecine - Ucraina și România, precum și cu statele Uniunii Europene.

Referințe bibliografice

1. ADAM, N. *Amenințări ale securității naționale a Republicii Moldova și soluții-cheie pentru consolidarea rezilienței.* http://www.ape.md/2024/02/nicoleta-adam-amenintari-ale-securitatii-nationale-a-republicii-moldova-si-solutii-cheie-pentru-consolidarea-rezilientei/ (Accesat – 20.08.2024)

2. ALBU, N. *Influenţa crizei din Ucraina asupra securităţii Republicii Moldova*. chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/29_37_Influenta%20crizei%20din%20Ucraina%20asupra%20securitatii%20Republicii%20Moldova.pdf

3. CARNERO, E. I. *Apuntes sobre la seguridad fronteriza en la frontera Mũxico-Estados Unidos ante la movilidad humana y desde el paradigma de la seguridad humana*. https://www.scielo.org.mx/scielo.php?script=sci_arttext&pid=S0187-2. 73722021000100101 (Accesat – 10.08.2024)

4. *Cât de pregătite sunt frontierele R. Moldova pentru a deveni granițe UE. Ce spune șeful Serviciului Vamal.* https://psnews.ro/cat-de-pregatite-sunt-frontierele-r-moldova-pentru-a-deveni-granite-ue-interviu-cu-seful-serviciului-vamal/(Accesat – 20.09.2024)

5. *Consumul şi traficul ilicit de droguri raport anual*

2022. chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://ansp.md/wp-content/uploads/2023/12/Raport_Consumul-si-traficul-ilicit-de-droguri-2022.pdf

6. CÔTÉ-BOUCHER, K. *The diffuse border: Intelligence-sharing, control and confinement along Canada's smart border. Surveillance and Society*. https://ojs.library.queensu.ca/index.php/surveillance-and-soci (Accesat – 10.08.2024)

7. Crește numărul armelor găsite ilegal la graniță. https://noi.md/md/societate/creste-numarul-armelor-gasite-ilegal-la-granita?prev=1&fbclid=IwAR2QlbEcDOG2H1LadpVcN_3R2zvd8q9zkwnoX9zO2lIyha4olWMXtZkaacQety/article/view/3432/3395 (Accesat – 20.09.2024)

8. GANGAN, S. Creștere semnificativă a numărului de arme depistate ilegal la granița dintre Republica Moldova și Ucraina. https://radiomoldova.md/p/18939/crestere-semnificativa-a-numarului-de-arme-depistate-ilegal-la-granita-dintre-republica-moldova-si-ucraina (Accesat – 20.07.2024)

9. HALE, G., MARCOTTE, C. *Sécurité à la frontière, commerce et facilitation des déplacements*, Vol.7, No. 1, août 2010, Page 7, https://www.researchgate.net/publication/345161122_Securite_a_la_frontiere_commerce_et_facilitation_des_deplacements (Accesat – 20.08.2024)

10. HOKOVSKY, R. *The Concept of Border Security in the Schengen Area*. chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://cejiss.org/images/4_article.pdf

11. MANJARREZ, V. M. *Border security: defining it is the real challenge*. https://www.researchgate.net/publication/284001746_Border_Security_Defining_it_is_the_Real_Challenge (Accesat – 10.072024)

12. MIRCA, C. Studiu: An de an, comerțul ilegal cu produse de tutun este în creștere. https://tvrmoldova.md/article/926fca9455f90bbb/studiu-an-de-an-comertul-ilegal-cu-produse-de-tutun-este-in-crestere.html (Accesat – 20.08.2024)

13. *Nota de activitate a Inspectoratului General al Poliției de Frontieră pentru anul 2022*. Ministerul Afacerilor Interne al Republicii Moldova. Inspectoratul General al Poliţiei de Frontieră. Chișinău, 2023 chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://border.gov.md/files/2023-05/RAPORT%20DE%20ACTIVITATE%20AL%20IGPF%20-2022.pdf (Accesat – 20.08.2024)

14. *Nota de activitate a Inspectoratului General al Poliției de Frontieră pentru anul 2023*. Ministerul Afacerilor Interne al Republicii Moldova Inspectoratul General al Poliției de Frontieră. Chișinău, 2024

15. *Ofițerii echipelor Mobile ale Serviciului Vamal întreprind acțiuni de control vamal în linia a doua.* https://customs.gov.md/ro/articles/ofiterii-echipelor-mobile-ale-serviciului-vamal-intreprind-actiuni-de-control-vamal-in-linia-a-doua-1168-ro (Accesat – 10.06.2024)

16. *Republica Moldova — Impactul Războiului din Ucraina asupra Moldovenilor Reveniți din Străinătate (Feb-Iun 2023).* https://dtm.iom.int/reports/republica-moldova-impactul-razboiului-din-ucraina-asupra-moldovenilor-reveniti-din (Accesat – 10.06.2024)

17. *Serviciul Vamal a înregistrat o creștere cu circa 20 % a reținerilor cu țigarete și alte produse de tutun* (VIDEO). https://customs.gov.md/ro/articles/serviciul-vamal-a-inregistrat-o-crestere-cu-circa-20-a-retinerilor-cu-tigarete-si-alte-produse-de-tutun-1321-ro (Accesat – 10.07.2024)

18. STEIN, T. N. *Border security: a conceptual model of complexity*. chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://apps.dtic.mil/sti/tr/pdf/ADA621756.pdf

19. WASEM, R. E., LAKE, J., LISA SEGHETTI L., JAMES MONKEJ, AND VINA, S. *Border Security: Inspections Practices, Policies, and Issues,* The Library of Congress, 2004, pp. 10–25. https://www.researchgate.net/publication/235126457_Border_Security_Inspections_Practices_Policies_and_Issues/link/5a7f4e86aca272a73768224a/download?_tp=eyJjb250ZXh0Ijp7ImZpcnN0UGFnZSI6InB1YmxpY2F0aW9uIiwicGFnZSI6InB1YmxpY2F0aW9uIn19 (Accesat – 10.06.2024)

20. WILLIS, H., JOEL, B., PREDD, P., DAVIS, P. D., BROWN, W. P. *Measuring the Effectiveness of Border Security Between Ports of Entry,* https://www.researchgate.net/publication/235052279_Measuring_the_Effectiveness_of_Border_Security_Between_Ports_of_Entry (Accesat – 10.06.2024)